

всебічне залучення студентів до науково-дослідницької роботи спрямованої на розвиток творчої особистості; включення у процес навчання студентів різноманітних форм позанавчальної діяльності; забезпечення методичної спрямованості дисциплін, що вивчаються в університеті, з метою навчання студентів методам і прийомам формування умінь і навичок.

Список використаних джерел

1. Бричок Б. П. Самостійна робота студентів у вищій школі: Методичні рекомендації / Бричок Б. П. – Рівне.: РДГУ, 2005. – 36 с.
2. Костенко М. А. Проблема формування творчої особистості майбутнього вчителя / М. А. Костенко // Проблеми сучасного мистецтва і культури: теоретичні і методичні засади професійної освіти: Зб. наук. праць. – Київ: Науковий світ, 2001. – С. 88-93.
3. Кондратова Л. В. Морально-психологічна готовність студента до вчительської діяльності. / Л. В. Кондратова. – К.: Вища школа, 1987. – 55 с.
4. Лисенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А. Ф. Лисенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1/6. – С. 125-132.
5. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: Підр. для студ. педагог. факультетів / О. Я. Савченко. – К.: Абрис, 1997. – 416 с.
6. Сарсенбаева Б. И. Психологическая подготовка будущих учителей к профессиональной деятельности / Б. И. Сарсенбаева // Педагогика. – 2005. – № 2. – С. 47-54.
7. Сисоева С. О. Сучасні аспекти професійної підготовки вчителя / С. О. Сисоева // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 60-66.
8. Система педагогічної освіти та педагогічні інновації: Аналітичне дослідження.: Полтава-Київ: ПОПЦО. – 2003. – 102 с.
9. Сметанський М. І. Шляхи удосконалення педагогічної підготовки майбутніх учителів / М. І. Сметанський // Шлях освіти. – 2002. – № 4. – С. 36-40.
10. Сухомлинская О. В. Учитель в современном мире и его роль в демократизации образования: Учеб. пособие / Сухомлинская О. В. – К.: КГПИ. 1990. – 82 с.
11. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л. О. Хомич. – К.: Магістр – S, 1998. – 200 с.

Г. Б. Штельмах,

канд. пед. наук, доцент,

Криворізький державний педагогічний університет

ПРО ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО РОБОТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розглядаються різні підходи, що забезпечують готовність учителів іноземних мов до роботи в початковій школі.

В статье рассматриваются различные подходы, обеспечивающие воспитание готовности учителей иностранного языка к работе в начальной школе.

The article deals with different ways of training of foreign languages teachers for the work in primary school.

Нова парадигма освіти визначає нові змістовно-ціннісні орієнтири освітнього простору. Реформи в освітянській галузі впевнено виводять українську освіту на світовий рівень: зростає престижність освіти в суспільстві, навчання наповнюється сучасним змістом, створюється відповідна матеріально-технічна база, велику увагу зосереджено на вивченні іноземних мов.

Сучасній школі потрібний не простий виконавець професійних функцій, а кваліфікований фахівець із високим духовно-моральним потенціалом, тобто педагог-майстер, який здатний у молодших школярів прищепити любов до іноземної мови, виховувати інтерес і повагу до звичаїв і традицій наших народів.

Новітні підходи до визначення змісту навчання іноземних мов в початковій школі вагають докорінно переглянути організацію навчально-виховної роботи з дітьми в початковій школі як висхідної ланки.

Компетентність (обізнаність) з іноземною мовою є однією з провідних базисних характеристик особистості молодшого школяра (А. Богуш, Л. Вегнер, Л. Парамонова, М. Полякова та інші). Під ступенем компетентності ми розуміємо комплекс особистісних якостей, елементарних теоретичних уявлень, практичних умінь, що становлять фундамент іншомовної мовленнєвої культури молодших школярів.

Але виховувати іншомовну комунікативну культуру здатний лише творчий вчитель, який вільно орієнтується в методиці, у пошуці інноваційних технологій.

Отже, основою реформування початкової школи виступають пошуки й теоретичне обґрунтування нових підходів до організації навчання іноземної мови у початковій школі.

У Тлумачному словнику підхід визначається як сукупність прийомів, способів у впливі на кого-небудь, у вивченні чого-небудь [1, с.545].

У дидактиці підхід визначається не тільки як аспект розгляду, а й конструювання педагогічної діяльності. Дидактичний підхід І. Осмоловська розглядає як позицію розгляду й конструювання дидактичних об'єктів, серед яких – процес навчання іноземної мови і його елементи: мета, зміст освіти, методи, показники результативності [2, с.43].

У літературі одержали детальне обґрунтування безліч підходів до підготовки вчителів, які забезпечують успішне виховання готовності до викладання іноземних мов у початковій школі: культурологічний підхід, антропологічний, когнітивно-інформаційний, особистісний, діяльнісний, системний, комплексний, особистісно-діяльнісний, особистісно-орієнтований та інші. Такий широкий діапазон можна пояснити безліччю об'єктів, до яких можна підійти з різних позицій. Причому той самий об'єкт може бути розглянутий на підставі різних підходів.

Готовність вчителя іноземних мов до роботи в початковій школі ми розглядаємо як складне особистісне утворення, яке включає декілька ком-

понентів, а саме: мотиваційний (усвідомлене викладання, любов і повага до молодших школярів), морально-орієнтаційний (знання іноземної мови, вікових та психологічних особливостей учнів, методики викладання іноземної мови в початковій школі), емоційно-вольовий (наполегливість в досягненні поставленої мети, уміння управляти своїми емоціями, настроєм), психофізіологічний (професійна спрямованість усіх психічних процесів та самооцінювальний компонент).

Великі можливості у вихованні готовності вчителів іноземної мови до викладання в початковій школі, на наш погляд, має системний підхід, який передбачає розгляд явищ дійсності як складової єдності елементів, що мають певну структуру й організацію (К. Воробйова, Н. Кузьміна, Г. Куниц, В. Нагаєв). з позицій системного підходу готовність вчителя до викладання іноземної мови в початковій школі ми розглядаємо як сукупність якостей, що забезпечують творче виконання професійної діяльності. У практиці сучасного навчання ще не вирішено проблему системності в підготовці вчителів. Тривають суперечки про взаємозв'язок методики й технології, обґрунтованості введення технології в дидактичний апарат, усе ще недооцінюються умови шкільної практики.

Щоб навчити говорити молодших школярів іноземною мовою, необхідно залучати їх до діяльності. Психологи (К. Абульханова-Славська, В. Давидов, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн та інші) можливості забезпечення якості підготовки вчителів бачили у поєднанні системного і діяльнісного підходів, що передбачає переведення молодшого школяра у позицію суб'єкта пізнання, активного учасника навчальної праці й спілкування. С. Рубінштейн вважав, що «у діяльності людини і її справах, практичних і теоретичних, психічний і духовний розвиток людини не тільки проявляється, але й удосконалюється» [3, с.683].

Розглядаючи розвивальний характер діяльності, К. Абульханова-Славська вважає, що далеко не кожна діяльність позитивно впливає на розвиток особистості. На її думку, розвивальну функцію виконує лише та діяльність, яка відповідає інтересам, потребам, життєвим цілям і цінностям особистості, її ставленню до діяльності. Ось чому так важливо навчити вчителів поважати особистість молодшого школяра, враховувати його інтереси і бажання, залучати до іншомовної мовленнєвої діяльності.

При вихованні готовності вчителів іноземної мови до професійної діяльності в початковій школі не можна нехтувати когнітивно-інформаційним підходом. Когнітивно-інформаційний підхід визначає мету навчання іноземної мови як передачу учням досвіду, накопиченого людством (у вигляді знань, умінь і навичок). Відносини в системі «вчитель-учень» характеризуються як суб'єкт-об'єктні. Суб'єктом діяльності є вчитель, а об'єктом його впливу виступають молодші школярі. У виборі методів навчання провідна роль належить учителю. На уроках іноземної мови особливу роль відіграють словесні, наочні і практичні групи методів.

Основу когнітивно-інформаційного підходу становлять теоретичні положення: філософські уявлення про наукові знання, процес пізнання, психологічні закономірності діяльності, засвоєння знань і формування умінь і навичок.

При навчанні іноземної мови важливу роль відіграє особистісно-діяльнісний підхід, який обґрунтував О. Леонт'єв. Суть його він вбачав у синтезі ставлення до особистості і як до об'єкта педагогічного впливу, і як до суб'єкта самостійної пізнавальної діяльності і спілкування, що є основою становлення особистості школяра і набуття ним досвіду спілкування іноземною мовою і отримання від цього задоволення. Фактором розвитку особистості учня вчений вважав навчальну діяльність, що «зумовлює найголовніші зміни в психологічних процесах і психологічних особливостях особистості на конкретній стадії розвитку» [4, с.506].

Посилення особистісного підходу в навчанні іноземних мов зумовило необхідність теоретичної розробки особистісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу у початковій школі.

Реалізація особистісно-орієнтованого підходу на уроках іноземної мови передбачає врахування наступних закономірностей:

- співвідношення зовнішніх педагогічних впливів з внутрішніми резервами особистості з метою нагромадження теоретичних знань і збагачення словникового запасу новими словами і виразами;

- джерела та рупійні сили бажання молодшого школяра вивчити іноземну мову є породження суперечливих прагнень, поглядів, дій;

- нерівномірність особистісного становлення молодших школярів обумовлена багатфакторністю впливу на особистість і сполученням у її внутрішньому світі різних передумов, знань, набутих у різних умовах.

Важливим при реалізації нових підходів до організації навчального процесу у початковій школі є пошук додаткових можливостей для розвитку у молодших школярів здібностей міркувати, спостерігати, аналізувати, узагальнювати.

Це обумовило нас застосувати в дослідно-експериментальній роботі рефлексивно-креативний підхід, який дозволяє проникнути в глибинні сфери людської психіки і керувати емоційними реакціями учнів на уроках іноземної мови.

Концептуальною основою рефлексивно-креативного підходу є процеси рефлексії і креативності, які стимулюють пошук іноваційних шляхів самоактуалізації особистості. Цей підхід є саморегулюючим механізмом ситуативної поведінки особистості та може позитивно впливати на результати пізнавальної діяльності учнів.

Взаємодія цих підходів передбачає творче ставлення учнів до вивчення іноземної мови. Поєднання позицій молодшого школяра в ролі об'єкта і суб'єкта навчальної діяльності зумовлює необхідність особливого

підходу до організації навчання, що дозволяє забезпечити креативність, рефлексію і творчість не тільки вчителів, але й учнів.

Особливий стиль мислення учня формується у спеціально організованій діяльності, яка поєднує в собі не тільки процес засвоєння знань з іноземної мови, але й оволодіння способами застосування цих знань на практиці. Традиційна система навчальної діяльності не завжди забезпечує успіх у формуванні творчого мислення молодших школярів. Потрібний особливи підхід для відбору змісту навчального матеріалу, технології дій, який повинен відповідати творчому мисленню, мати соціально-технологічний характер як методологічний інструмент упорядкування й осмислення вчителями іноземної мови управлінської діяльності, визначити специфіку та обсяг теоретичних знань з іноземної мови, провести паралель з рідною мовою, показати взаємозв'язки та відмінності.

Креативний підхід, який є одним із шляхів виховання готовності вчителів іноземної мови до роботи з молодшими школярами, забезпечує умови, в яких формується сплав знань і способів їхнього використання на практиці, забезпечує формування вміння творчо й свідомо обирати оптимальні способи перетворювальної діяльності, планувати, прогнозувати і передбачати результати своєї роботи, самостійно оновлювати інформацію, здійснювати проектну діяльність, оцінювати раціональність прийнятих рішень.

Учителі, які брали участь в дослідно-експериментальній роботі, виокремлюються від своїх колег стратегією керівництва та управління навчальною діяльністю молодших школярів, вони здатні до співтворчості і співробітництва в навчальній діяльності, уміють визначати стратегію розвитку, бачуть професійні перспективи.

Отже, системний, когнітивно-інформаційний, особистісно-діяльнісний, особистісно-орієнтований, креативний підходи забезпечують виховання готовності вчителів іноземної мови до роботи з молодшими школярами.

Список використаних джерел

1. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов. – М.: Русский язык, 1987. – 797с.
2. Осмоловская И. М. Дидактические подходы, системы, модели деятельности школы/ И. М. Осмоловская// Директор школы. – 2007. – № 10. – С.42-48.
3. Рубинштейн С. Л. Принципы и пути развития психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: Политгиздат, 1959. – 721с.
4. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики / А. Н. Леонтьев. – М.: Мысль, 1965. – 572с.